

การสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูประถมศึกษา
ในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

นางสาวสุทธศรี ศรี

007102

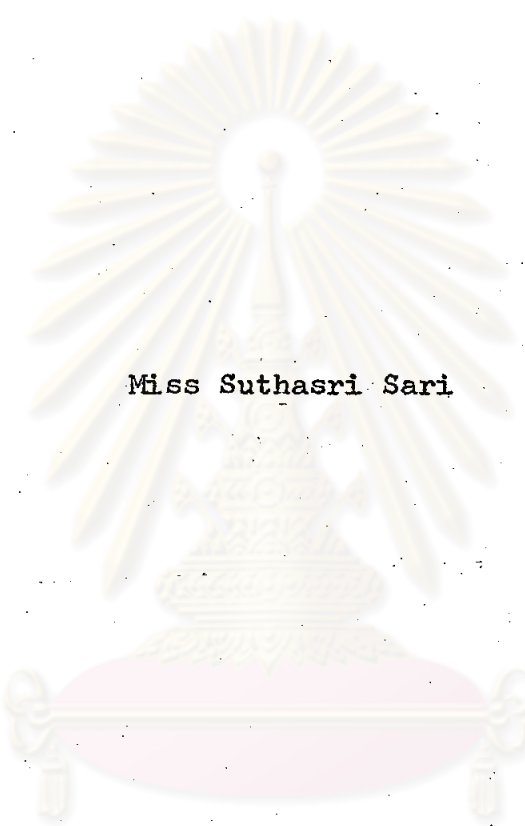
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

A SURVEY OF NEEDS OF INSTRUCTIONAL MEDIA OF ELEMENTARY TEACHERS
IN NONTHABURI, PATHUM THANI AND SAMUT PRAKAN

Miss Suthasri Sari

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสำรวจความต้องการการสื่อการสอนของครูประถมศึกษาในจังหวัด
นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ
โดย นางสาวสุทธศรี ศรี
ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

..... *Prof. Dr. N. N. N.* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประกิจรัฐ นูนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *Dr. N. N. N.* ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภกร สุวรรณาศรัย)
..... *Dr. N. N. N.* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์)
..... *Dr. N. N. N.* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม)
..... *Dr. N. N. N.* กรรมการ
(อาจารย์อรจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูประถมศึกษา
 ในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ
 ชื่อนิสิต นางสาวสุทธศรี ศรี
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ลีลาพฤกษ์
 ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
 ปีการศึกษา 2523

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจประเภทของสื่อการสอน ความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคในการผลิต การใช้ และการปรับปรุงสื่อการสอนของครูประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 134 ฉบับ แบบสอบถามครูใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ 138 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 1 ฉบับ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 5 ฉบับ รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 278 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. สื่อการสอนที่มีมากที่สุดในห้องเรียน ได้แก่ บัตรคำ และแผนที่ สื่อการสอนที่มีน้อยมาก ได้แก่ สื่อการสอนประเภทเครื่องมือต่าง ๆ
2. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้สื่อการสอนมากที่สุดในวิชาภาษาไทย ใช้สื่อการสอนน้อยที่สุดในกลุ่มกิจกรรมสร้างนิสัย ผลิตสื่อการสอนมากที่สุดในกลุ่มวิชาประสบการณ์ชีวิต

และผลิตสื่อการสอนน้อยที่สุดในวิชาพลศึกษา ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเมือง
ได้สื่อการสอนใช้ประกอบในการสอนจากหน่วยราชการ สถาบัน องค์การหรือมูลนิธิต่าง ๆ
แจกให้มากที่สุด ส่วนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในชนบท ได้จากการผลิตขึ้นเอง
มากที่สุด

3. ความต้องการความรู้ในการผลิตการใช้และการปรับปรุงสื่อการสอนของครู
ประถมศึกษาในเมือง และโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท นั้นปรากฏว่า ครู
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท ต้องการความรู้ในการผลิตสื่อการสอน
ราคาเบาและสะดวกเหลือใช้มาก และต้องการความรู้ในการถ่ายภาพและถ่ายสไลด์น้อย
ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเมืองต้องการให้ทางการจัดทำหรือจัดซื้อสื่อการสอนที่
โรงเรียนทำเองไม่ได้ส่งมาให้มาก ส่วนครูในโรงเรียนชนบทต้องการให้วิทยาลัยครูเป็น
แหล่งบริการด้านสื่อการสอนของโรงเรียนมาก

4. ปัญหาและอุปสรรคที่ครูโรงเรียนในเมืองพบมาก ได้แก่ ครูมีชั่วโมงสอนมาก
จนไม่อาจปลีกเวลาว่างมาผลิตและเตรียมสื่อการสอนในวิชาหนึ่ง ๆ ได้ ส่วนครูในโรงเรียน
ชนบทมีปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียนมีสื่อการสอนไม่พอเพียงกับความต้องการ โรงเรียน
ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน และสภาพของโรงเรียนไม่อำนวยให้
ใช้สื่อการสอน เช่น สื่อการสอนประเภทรถยนต์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ครูใหญ่และผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอ ควรให้การสนับสนุนให้มี
การผลิตและการใช้สื่อการสอนให้มากยิ่งขึ้น และควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการผลิตและ
การใช้สื่อการสอน รวมทั้งควรมีการติดตามผลและการนิเทศงานด้านสื่อการสอนในโรงเรียน
ต่าง ๆ เป็นประจำ เพื่อให้ครูค้นคว้าที่จะใช้สื่อการสอนอยู่เสมอ

Thesis Title . A Survey of Needs of Instructional Media of
 Elementary Teachers in Nonthaburi, Pathum thani
 and Samut prakan.

Name Miss Suthasri Sari

Thesis Advisor Assistant Professor Viroon Leelaprute.

Department Audio-Visual Education

Academic Year 1980

ABSTRACT

The purposes of this study were : to survey categories of instructional media, needs and problems in producing, utilizing and improving instructional media of elementary school teachers in Nonthaburi, Pathum thani and Samut prakan. The research tools were two questionnaires, used to obtain data from 134 prathom I teachers and 138 principals or assistant principals; and one interview form, used to get information from 1 Provincial Education Administrator, and 5 District Education Administrators. The total sample group was 278 subjects. The data were analyzed and presented in terms of percentage, mean (\bar{X}) and standard deviation(S.D.)

The results of the study were as follows :

1. Wordcards and maps were the most common instructional media found in primary schools. The less using on instructional media found in schools were overhead projector and television.

2. Prathom I teachers frequently used instructional media in teaching Thai Subject. They rarely used instructional media in teaching the Support Disposition Subject. The teachers mostly produced instructional media in Life Experience Subject and less produced in Physical Education Subject. Prathom I teachers in urban schools got most of instructional media for the classrooms from the donation of government offices, institutions, organizations and companies. However, prathom I teachers in rural schools had to produce most of instructional media themselves.

3. Prathom I teachers in urban and rural schools need mostly knowledges of producing instructional media from wasted materials and low cost instructional media and need the least on taking a photograph and a slide. For improving instructional media's operation, prathom I teachers in urban schools mostly need the responsible authority concerned to provide instructional media which cannot be produced by the schools; but prathom I teachers in rural schools mostly need teacher colleges to offer the services in preparation of instructional media.

4. The problem and obstacle the urban school teachers faced mostly was the lack of time to produce and prepare instructional media because they had too many teaching hours. But the rural school teachers were faced mostly with the lack of instructional media,

facilities in utilizing instructional media and the unfavorable school conditions in facilitating the use of instructional media.

Suggestions :

The school administrators and the provincial and district administrators should support the teachers' idea of producing and utilizing instructional media and should arrange training courses on this matter and set up the follow-up programs and supervisions on the instructional media.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ เพราะได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนการตรวจแก้ไขจากผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และได้รับความกรุณาให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องในการวิจัย จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรินทร์ ปัทมาคม ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ในการให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้ง ได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้

นอกจากนี้ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดดังกล่าว ยังได้กรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสอบถามให้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบ ขอบพระคุณและขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุทธศรี ศรี
28 กุมภาพันธ์ 2524

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	ด
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความ.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. การศึกษาขั้นมูลฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
/ ความหมายของสื่อการสอน	10
/ ประเภทของสื่อการสอน	11
แหล่งที่จะจัดหาสื่อการสอน	17
การเลือกสื่อการสอน	20
การเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอน.....	22
คำแนะนำในการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน.....	24
/ ความสำคัญของสื่อการสอน.....	26
ความหมายของโสตทัศนศึกษา.....	27

	ฉ หน้า
โสตทัศนูปกรณ์	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ.....	33
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	103
ประวัติผู้เขียน	123

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	จำนวนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภทโรงเรียนและ จังหวัด.....	48
2	จำนวนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามเพศและอายุ	49
3	แสดงระยะเวลาที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำการสอน จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน.....	50
4	แสดงวุฒิสูงสุดของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภท โรงเรียน	51
5	แสดงประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนของครูชั้นประ ถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภทโรงเรียน	52
6	แสดงสภาพการได้มาของสื่อการสอนที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน ในเมือง นำมาใช้ประกอบการสอน	53
7	แสดงสภาพการได้มาของสื่อการสอนที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในชนบทนำมาใช้ประกอบการสอน	54
8	แสดงกลุ่มวิชาที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้สื่อการสอน.....	55
9	แสดงความถี่ในการใช้สื่อการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภทโรงเรียน.....	56
10	แสดงการผลิตสื่อการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน	57
11	แสดงกลุ่มวิชาที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลิตสื่อการสอน.....	58
12	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความต้องการในค่านความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการ ใช้สื่อการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภท โรงเรียน	59

ตารางที่

13	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความต้องการในการปรับปรุงด้านสื่อการสอนของครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภทโรงเรียน.....	61
14	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามประเภทโรงเรียน	64
15	จำนวนครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตามประเภทโรงเรียนและ จังหวัด	67
16	จำนวนครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตามเพศและอายุ.....	68
17	แสดงวุฒิสูงสุดทางการศึกษาของครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน	69
18	แสดงระยะเวลาที่ครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ทำการสอน จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน	70
19	แสดงระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน	71
20	แสดงการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตามประเภทโรงเรียน	72
21	แสดงการได้รับการศึกษาเกี่ยวกับ "โสตทัศนูปกรณ์" ในสถานศึกษา ของครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตามประเภทโรงเรียน.....	73
22	แสดงประเภทของสื่อการสอน ที่มีอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามประเภทโรงเรียน	74
23	แสดงปริมาณและสภาพของสื่อการสอนที่มีในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามประเภทโรงเรียน	77
24	จำนวนครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อ สื่อการสอน	80

ตารางที่

25	แสดงความกตัญญูของครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ต่อการใช้สื่อการสอน ของครูส่วนใหญ่ในโรงเรียน จำแนกตามประเภทโรงเรียน	81
26	แสดงการขอความร่วมมือจากชุมชน หรือ สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เกี่ยวกับสื่อการสอนของครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน	82

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย